

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В СФЕРІ НАДАННЯ ГРОМАДЯНСТВА НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ ТА ФРН

Громадянство це своєрідне закріплення взаємовідносин певної особи та окремої держави на більш високому рівні – на юридичному. При цьому індивід зобов'язується виконувати певні функції в обмін на можливість приймати безпосередню участь у політичному та громадянському житті держави. Держава виступає гарантом забезпечення соціальних та економічних прав. Статус громадянина надає особі можливість в повній мірі реалізувати фундаментальні права та свободи, в тому числі й право на участь у виборах.

Керуючись нормами спільної міграційної політики країн-членів ЄС (Маастрихська угода 1992 р. регулює фундаментальні права людини і громадянина), громадяни мають право на вільне переміщення та на роботу. В більшості країн, статус громадянина можна отримати через «право крові» або «право ґрунту або землі» («*ius sanguinis*» que du «*ius soli*»), через шлюб, через натуралізацію, або автоматично – при народженні (за певних умов).

Досвід Франції та ФРН є цікавим для вивчення. З одного боку, аналіз державних політик допоможе уникнути помилок в процесі удосконалення українського міграційного законодавства. З іншого боку, чітке розуміння європейського досвіду допоможе обрати найбільш дієві аспекти задля наслідування та пришвидшить сам процес адаптації законодавства України до норм законодавства ЄС [1].

На початку ХХ ст. переважна більшість громадян емігрувала з європейського континенту до США. В середині ХХ ст., ситуація дещо змінилась. Через геополітичні зміни, потребу у відновленні довоєнного потенціалу та у пошуку кращого життя, все більше іноземців тримали свій шлях у напрямку до країн старої Європи.

Однією з найстаріших країн імміграції є Франція. Протягом ХХ-ХХІ ст. відношення до міграційних потоків було різне: міграція змінювала свій статус від необхідної та бажаної до обмеженої та вибіркової [2]. Отримати статус громадянина з кожним роком важче, однак при бажанні кожен індивід має право його попросити. Існуючі юридичні норми в сфері інтеграції іммігрантів дозволяють іноземцям, що проживають на території

країни легально та мають статус іммігрантів, розпочати процес у напрямку повноцінної легалізації свого перебування. Законодавство передбачає три можливі способи отримання громадянства. Перше, за «правом крові». Кожна дитина (індивід) отримує статус громадянина у випадку коли обидва батьки є громадянами Франції. Друге, за «правом землі або ґрунту». На відміну від «права крові», дитина (індивід) може набутися громадянства, якщо хоча б один з батьків має статус громадянина. Потрібно зазначити, що у разі народження дитини іноземцями (на території Франції), дитина (індивід) має право по набуттю 18-річного віку зробити запит на отримання громадянства. Водночас, важливою умовою є проживати протягом п'яти років (як мінімум та з 11-річного віку).

Серед необхідних умов потрібно зазначити наступні: досконале (або на високому рівні) володіння державною мовою, знання традицій приймаючого суспільства та повага до французької культури. Також, до уваги береться термін постійного проживання на території Франції, наявність роботи (бажано довгостроковий або безстроковий контракт) та володіння (хоча б бути забезпеченим) житлом.

Водночас, для талановитих осіб, спортсменів, представників творчої інтелігенції передбачена спрощена процедура для отримання громадянства. Крім того, запити «виключно важливих для держави» осіб можуть бути задоволені в обхід зазначених вище процедур та отримати громадянство за полегшеною процедурою. Ще однією групою осіб, для яких застосовується спрощена система є студенти французьких учбових закладів: у разі наявності пропозиції від роботодавця або підписаного контракту, термін обов'язкового проживання на території Франції скорочується з п'яти до двох років. Законодавство у сфері надання громадянства та французька міграційна політика повні нюансів та потребують удосконалення. Проте, вже сьогодні, можна зазначити про деяку дискримінацію, яка продовжує зберігатись: громадяни ЄС мають видимі переваги та можуть отримати французьке громадянство за спрощеною процедурою, на відміну від інших типів іммігрантів.

Ще одним зі способів отримати громадянство є укласти шлюб з французьким громадянином. Через масові порушення та неодноразові спроби іноземців маніпулювати даною можливістю (переважно через збільшення випадків фіктивних шлюбів), в 2006 р. було прийнято закон «Про громадянство Франції» в новій редакції. Серед змін потрібно зазначити збільшення обов'язкового терміну суспільного проживання (до 4 років та відповідно до 5 у разі проживання поза територією Франції).

Також, отримання громадянства можливе через «бізнес імміграцію». На відміну від іспанського або латвійського досвіду, законодавством передбачено не тільки суму необхідних інвестицій в економіку задля розвитку державної інфраструктури, але й зазначено, що вклад в нерухомість або купівля акцій підприємств до уваги не береться.

Водночас, корисним є вивчення німецького досвіду в сфері регулювання міграційної політики. ФРН – це одна з найсильніших держав старої Європи, яка протягом багатьох десятиліть утримує лідируючі позиції в різних галузях впливу. Так само, як і у Франції, необхідним для претендента на набуття статусу громадянина є володіти державною мовою та бути обізнаним з традиціями приймаючого суспільства. Водночас, не останню роль грають матеріальна забезпеченість іммігранта та наявність житла. На відміну від Франції, Німеччина забороняє мати подвійне громадянство, а необхідний термін проживання на території ФРН налічує 8 років (термін скорочується для громадян ЄС).

Стати громадянином можна по «праву крові» та «праву ґрунту або землі». Тобто, нащадок громадянина ФРН має право претендувати на громадянство, за умови легального проживання на території Німеччини протягом 8 років. Через історичне минуле німецьке законодавство також визначає особливу категорію осіб, яким заборонено відмовляти в наданні громадянства. Це етнічні німці та євреї (як компенсація за недолугу урядову політику другої половини ХХ ст.).

Отже, державна міграційна політика несе в собі багато нерівностей, пропагує дискримінацію та є неоднозначною. Поділ іммігрантів за походженням та по групах є далеким від демократичного: кожен може розраховувати на певні привілеї. Аналіз французького та німецького законодавств в сфері надання громадянства дозволяє зробити певні висновки, залучити розумні ініціативи для успішного реформування галузі в українських реаліях.

Література

1. Про концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 21 листопада 2002 р.

2. Сльота І.С. Основні етапи запровадження міграційної політики після Другої світової війни у Франції//Науковий збірник «Гілея: науковий вісник»(випуск №81), Київ, 2014.– С. 357-360.

Блінцова В.О.

Національний університет «Одеська юридична академія»

Е-УРЯДУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ВЛАДИ

Дослідження демократизації діяльності влади з позицій політичної науки та теорії державного управління і публічної політики мають велику практичну значимість у періоди суспільної трансформації. Саме у цей період відбувається пошук і впровадження оптимальної моделі публічного адміністрування й урядування (зокрема, механізмів електронного уряду) що спираються на демократичні правила прийняття та реалізації політичних рішень в умовах ідеологічного та політичного плюралізму.

У процесі демократизації влади однією із головних стає проблема підвищення ефективності управління та діяльності влади. Дослідженню процесів демократизації політичної взаємодії, становленню демократичних інститутів, теорії та практики демократизації та раціоналізації діяльності влади присвячено роботи таких зарубіжних та вітчизняних авторів, як В. Андрущенко, Ю. Габермас, В. Горбатенко, О. Дем'янчук, М. Михальченко, М. Олсон, В. Парсонс, А. Романюк, С. Рябов, В. Токовенко, О. Третяк, О. Фісун, Ю. Шайгородський, Д. Яковлев та ін.

Демократизація передбачає відкритість влади, прозорість вироблення та прийняття владних рішень, залучення широких верств населення до оцінювання політики та участі у політичних процесах. Водночас, урядування потребує раціоналізації діяльності влади, системності, логічності та послідовності у впровадженні політичного курсу. У певному сенсі, процеси демократизації та раціоналізації взаємно доповнюють один одного. Демократизація без раціоналізації має інтенцію до перетворення на охлократію та анархію, а раціоналізація без демократизації – на тиранію, що прикривається доцільністю та необхідністю уникнути суперечностей та конфліктів.

В останні десятиліття збільшується кількість досліджень, присвячених трансформаціям демократії в інформаційну добу, зв'язку демократизації та інформатизації суспільства (М. Кастельс, О. Тофлер,